

Vooraankondiging

'Multiculturele wijken: ontmoetingsplekken voor actieve participatie van bewoners!?'

(Het beter maken van multiculturele wijken)

De vernieuwing van oude stadswijken is volop in gang. Stadswijken die vooral gekenmerkt worden door een negatief imago van wijken met verouderde woningtypen, verloedering, onveiligheid en samenlevingsproblemen tussen autochtonen en allochtone bewoners. De rijksoverheid, lokale gemeenten, woningcorporaties en maatschappelijke organisaties hebben de handen in een geslagen om het negatieve imago van deze oude wijken drastisch te verbeteren. Oude woningen worden gesloopt en nieuwbouwwoningen komen hiervoor in de plaats. Verschillende sturingsconcepten als leefstijlbenadering en woningdifferentiatie worden geïntroduceerd en moeten ertoe leiden dat groepen bewoners ongeacht hun culturele achtergronden in de toekomst met veel plezier samen leven. Aandacht voor het verbeteren van de ontmoetingsvoorzieningen voor bewoners is flink gegroeid.

Er is ook aandacht voor multicultureel bouwen en wonen. Maar er zijn twijfels over de aanpak van diverse projecten die allochtone bewoners actief willen betrekken in stedelijke vernieuwing en herstructurering van multiculturele wijken.

Voor u ligt het programma van FORUM (Servicecentrum Integratiebeleid/Programma Sociale Cohesie) voor de conferentie 'Multiculturele wijken: ontmoetingsplekken voor actieve participatie van bewoners!' Wij nodigen u van harte uit om mee te discussiëren, kennis uit te wisselen en te delen over stedelijke vernieuwing, herstructurering van multiculturele wijken en het actief betrekken van bewoners bij veranderingsprocessen. Onderwerpen die de laatste jaren op veel aandacht mogen rekenen in het politiek en maatschappelijk debat.

Het verbeteren en het differentiëren van het woningaanbod zijn hoofddoelstellingen van lokale overheden en woningbouwcorporaties bij stedelijke vernieuwing en herstructurering van multiculturele wijken. Maar overheden en woningbouwcorporaties ontwikkelen ook steeds meer andere initiatieven als huisvesting voor specifieke doelgroepen (allochtone ouderen), multifunctionele gebouwen (Brede School, Open Wijkschool) en kleinschalige business centers voor startende ondernemers. Een integrale aanpak in fysieke, sociale en economische plannen krijgen steeds meer aandacht bij stedelijke vernieuwing en herstructurering.

Maar in hoeverre kan stedelijke vernieuwing en herstructurering van multiculturele wijken samenlevingsproblemen daadwerkelijk oplossen? Er zijn diverse (wetenschappelijke) rapporten en publicaties verschenen over de wijze waarop allochtone bewoners actief betrokken kunnen worden in stedelijke vernieuwing en herstructurering. Maar welke rol spelen sociaal cultureel werkers, opbouwwerkers, medewerkers van gemeenten, woningcorporaties en allochtone organisaties bij het activeren van bewoners in fysieke, sociale en economische plannen? En wat leren plaatselijke overheden en woningcorporaties van nieuwe werkwijzen en goede projectvoorbeelden. En wat kunnen wij leren van internationale praktijkvoorbeelden? En op welke wijze worden vooral allochtone bewoners actief betrokken bij het proces? De roep om nieuwe methodieken die bijdragen aan de actieve betrokkenheid van allochtone bewoners bij stedelijke vernieuwing en herstructurering is de laatste tijd gegroeid. Meer dan voorheen willen bewoners van multiculturele wijken actief een rol spelen bij de aanpak van samenlevingsproblemen. Het liefst willen ze ook meebeslissen. Het blijft ingewikkeld om tot samenwerkingsafspraken te komen tussen betrokken partijen als gemeenten, woningbouwcorporaties, ontwikkelaars, allochtone organisaties en bewoners.

FORUM, instituut voor multiculturele ontwikkeling, heeft in samenwerking met diverse gemeenten, woningbouwcorporaties, stedelijke welzijnsorganisaties, bewonersorganisaties en allochtone organisaties het woonatelier als een nieuwe werkvorm geïntroduceerd om bewoners actiever te betrekken in stedelijke vernieuwing en herstructurering van multiculturele wijken. De ervaringen met deze nieuwe werkvorm zijn beschreven in een elftal (multimediale) publicaties en verzameld in een 'Atelierbox'. De atelierbox is bedoeld voor professionals die op zoek zijn naar nieuwe inzichten, kennis en werkvormen om vooral allochtone bewoners actiever te betrekken in stedelijke vernieuwing en herstructurering. Op zoek naar internationale ervaringen is aan een filmdocumentaire gewerkt waarin bewoners uit Londen, Birmingham en Keulen hun eigen visie geven over de behoefte aan andere typen woningplattegronden, ontmoetingsplekken en inrichting van multiculturele wijken. Er is ook ruime gelegenheid voor deelname aan praktische workshops, discussies en entertainment. Laat weten hoe u denkt over stedelijke vernieuwing en herstructurering van multiculturele wijken. En laat u inspireren door spraakmakende projectpresentaties.

(voorlopig)

DAGPROGRAMMA

- 09.30 uur Ontvangst (inschrijving)
- 10.00 uur Welkomstwoord en toelichting programma (Samira Abbos)
- 10.05 uur Openingswoord Voorzitter Raad van Bestuur FORUM (Mr. Sadik Harchaoui)
- 10.15 uur Trailer (FILM) Het Andere Bouwen (overhandiging DVD FILM en Atelierbox aan Minister VROM; ov)
- 10.30 uur Reactie Minister VROM
- 10.45 uur Inleiding door Aaron Betsky (directeur Nederlands Architectuurinstituut)
Diversiteit in architectuur: verrijking of verarming voor ontmoetingen in steden en multiculturele wijken?
- 11.00 uur PAUZE
- 11.15 uur Inleiding prof.dr. Ronald van Kempen (Universiteit Utrecht/Netherlands Institute for City Innovation Studies)
Internationale stedenproblematiek en multiculturele samenlevingsproblemen: wetenschap en praktijk.
- 11.30 uur 1^e ronde verdiepingssessies (workshops)
Keuze uit 8 projectpresentaties (praktijkvoorbeelden, workshops)
1. Woonateliers & Olympiades Arnhem (Malburgen)
Gemeente Arnhem (Charly Tomassen), Rijnstad Arnhem (Annette Visser)
 2. Groepswoonprojecten allochtonen, Haagse ervaringen (Rosemary Samandhan)
 3. Social investments en Sustainable communities
Project Angell Town (London, Brixton) (Mohni Gujral)
 4. Culturele diversiteit in architectuur (over multicultureel bouwen en wonen en invloed op gedrageregels openbare ruimte); Jonge architecten en ontwerpers presenteren hun visie en werken (Ergün Erkoçu)
 5. Europese bewonersnetwerken: R4R Resident University (Wim Giezeman)
 6. Rotterdam en Mensen maken de stad (Wim Lakmaker)
 7. AEDES: Kamers met kansen (Michael Turel)
 8. Zelfbeelden en identiteit allochtonen jongeren (Jenny Wesly)
- 12.30 uur LUNCH (gelegenheid tot bezoeken informatiemarkt, entertainment)
- 13.30 uur In gesprek met vertegenwoordigers gemeenten, VNG, lokale woningbouwcorporaties, minderhedenorganisaties (LOM), AEDES, VROM (56 aanpakwijken), RMO, FORUM, Woonbond, SCP welzijnsorganisaties, onder begeleiding van Samira Abbos
- 14.30 uur 2^e verdiepingssessies keuze uit 8 projectpresentaties
- 15.30 uur PAUZE (koffie, thee)
- 15.45 uur Entertainment
- 16.15 uur Slotwoord : FORUM (organisatie)
- 16.30 uur Hapje, drankje, infomarkt en entertainment

Informatie

Voor wie

Professionals uit de zorg- en welzijnssector, de overheid, de corporatiesector, bewonersondersteuning, ontwikkelaars en bewoners, adviseurs, die zich bezighouden met stedelijke vernieuwing en herstructurering van multiculturele wijken

Wanneer

Donderdag 30 november 2006;
Aanvang: 09.00. Einde: 16.30 uur

Locatie

Beurs van Berlage, Beursplein 1-3, Amsterdam. Bij aanmelding ontvangt u een routebeschrijving.

Documentatie

Tijdens de conferentie krijgen alle deelnemers een documentatieset uitgereikt.

Workshops

In het programma worden in acht verschillende workshops aangeboden. U kunt tijdens de conferentie deelnemen aan twee workshops. U kunt alvast bij uw aanmelding per e-mail doorgeven waar uw voorkeur naar uitgaat (maximaal vier). U wordt te zijner tijd geïnformeerd aan welke twee workshops u deel kunt nemen.

Kosten

De deelname kosten bedragen € 75,00 per persoon. U ontvangt hiervoor een 'Atelierbox' met 11 multimediale publicaties.

Informatie en aanmeldingen

FORUM, instituut voor multiculturele ontwikkeling, Postbus 201, 3500 AE UTRECHT
Servicecentrum Integratiebeleid/Programma Sociale Cohesie,
(F) 030 - 2960050
Secretariaat Servicecentrum Integratiebeleid
Alette Saaltink; a.saaltink@forum.nl; telefoon: 030 - 2974 278
Secretariaat Programma Sociale Cohesie
Alia Afkir; a.afkir@forum.nl; telefoon: 030 - 2974 223

-----Aanmeldingsformulier-----

Organisatiennaam:

Naam:

Postadres:

Postcode + woonplaats

Telefoon:

Fax:

E-mail

Workshop keuze 1:

Workshop keuze 2:

Workshops (Projectpresentaties) (achtergrond informatie)

1. Woonateliers en Olympiades

(Gemeente Arnhem: Charly Tomassen; Stichting Rijnstad: Annette Visser)

Het woonatelier als laagdrempelig participatie-instrument is in Arnhem (herstructureringswijk Malburgen) in 2001 ingezet en is nu geïntegreerd in het gemeentelijke plan Sociale Bouwstenen. FORUM en het Landelijk Centrum Opbouwwerk bedacht het methodische concept dat uitsluitend gefocust is op actieve participatiebevordering van bewoners. Het is een intensief traject van 10-12 workshops onder begeleiding van een architect en een multiculturele trainer, adviseurs. De deelnemers worden ontwerpers van een toekomstige woning (plattegrond) en/of ontmoetingsvoorzieningen (buurtparken, pleinen, multifunctionele centra, etc.). Het concept is met succes in diverse gemeenten uitgetest en beschreven. Het woonatelier laat zien op welke wijze gemeenten in samenwerking met welzijnsorganisaties allochtone bewoners actiever kunnen betrekken in herstructurering van multiculturele wijken. Door actieve participatie van allochtone bewoners worden nu zogeheten mediterrane salonhalwoningen gebouwd. Voorafgaand aan een woonatelier zijn olympiades uitgevoerd. Olympiade is een conferentiemodel waar bewoners, politici, professionals, wetenschappers, etc. in afzonderlijke Olympische ringen met elkaar confereren over de toekomstvisie en plannen van stedelijke vernieuwing en herstructurering. Het verschil met het woonatelier is dat hier verschillende partijen aan deelnemen. De resultaten monden uit in bijvoorbeeld een top 5 toekomstscenario en projecten waarin alle partijen zich conformeren. Deze plannen en projecten worden in de gemeentelijke sociale, fysieke en economische plannen geïntegreerd.

2. Groepswoonprojecten allochtonen

(Buro Woonconsultancy Den Haag: Rosemary Samadhan)

Allochtone ouderen laten weten dat ze met een 'senang gevoel' ouder willen worden in Nederland. Ze hebben ook behoefte aan andere woonvormen. Bijzondere woonvormen in gewone woningen die vooral tegemoet komen aan specifieke wensen en behoeften van allochtone ouderen. Immers samenlevingsvormen veranderen en mensen (ouderen) met vergelijkbare leefstijlen zoeken elkaar steeds meer op. Gemeenschappelijk wonen projecten voor allochtone ouderen bestaan al een aantal jaar. Een goed moment om stil te staan bij bestaande woonprojecten voor Turkse, Marokkaanse, Surinaamse ouderen in Den Haag (Schilderswijk, Transvaal). Aan het tot stand komen van de groep, aan het proces waarin allochtone woonprojecten tot stand komen en de fase waarin de allochtone ouderen in hun nieuwe woning intrek nemen.

3. Social investments en sustainable communities: Angell Town (Brixton, London)

(Woningcorporatie Presentation, CEO Mohni Gujral)

In Brixton investeert de woningcorporatie (social agency) Presentation in sociale projecten om de leefbaarheid van Angell Town te verbeteren. Bewoners (voornamelijk Caribische afkomst) participeren actief in de ontwikkeling van sociale projecten. Zo ontstaan er ecologische projecten, bouw van een kinderopvangaccommodatie, differentiatie in woningtypen (huurwoningen), buurtbeheerprojecten en educatieve programma's voor jongeren die leiden naar een baan. Ook wordt faciliteiten geschapen voor startende ondernemingen in de wijk. Dankzij de sociale investeringen door Presentation is het negatieve imago van Angell Town (Brixton) flink verbeterd.

Presentation laat zien op welke wijze geïnvesteerd kan worden in empowerment van bewoners en wat uiteindelijk het succes is van Presentation als woningbouwcorporatie.

4. Culturele diversiteit in architectuur (Architectenbureau Memar Dutch: Ergün Erkoçu)

In 2001 publiceerde VROM - Adviesraad het rapport 'Smaken verschillen'. Commerciële adviesbureaus als Smart Agent en Motivaction ontwikkelden onderzoeksmethoden voor leefstijlbenaderingen. Het debat rondom multicultureel bouwen en wonen, leefstijlbenaderingen kreeg hierdoor nieuwe impulsen. Diverse architectenbureaus anticiperen de laatste jaren op de veranderde woonwensen van bevolkingsgroepen. In Rotterdam (Delfshaven) is jaren gewerkt aan de totstandkoming van een mediterrane buurt (project Le Medi). Moskeeontwerpen en bouw manifesteren zich steeds meer en architectenbureaus mengen zich in het debat om andere functies en identiteit van gebouwen (woningen) en ontmoetingsvoorzieningen. Het architectenbureau Memar Dutch presenteert eigenwijze en eigentijdse projecten (onorthodoxe moskeebouw).

5. Europese bewonersnetwerken R4R (Resident University) (Urban Support: Wim Giezeman)

Resident University (R4R) is inmiddels gegroeid tot een inspirerend Europees bewonersnetwerk. Met Europese subsidies timmert R4R flink aan de weg voor de totstandkoming van een Resident University. Een Europees platform van bewonersnetwerken uit Engeland, Duitsland, Frankrijk, België, etc. dat zich focust op kennisuitwisseling en delen van kennis over de inzet van bewoners voor leefbare buurten. Jaarlijks komen Europese bewonersnetwerken bij elkaar om actuele ervaringen uit te wisselen. Samenwerking met Universiteit in Birmingham om kennis van R4R bewonersnetwerken te beschrijven moet leiden tot een grotere toegankelijkheid tussen wetenschap en praktijk van bewonersnetwerken. R4R laat zien dat internationale (Europese) bewonersnetwerken flink bijdragen aan verrijking van methodieken van actieve participatie van bewoners. In de tijd van IT vinden bewoners all over the world zich gemakkelijker dan voorheen en vormen grenzen en taal geen barrières om eigen ervaringen uit te kunnen wisselen. Bewoners staan centraal en professionals luisteren naar bewoners.

6. Rotterdam: mensen maken de stad (Opzoomeracties Rotterdam: Wim Lakmaker)

Veel burgers hadden het gevoel dat Rotterdam niet hun stad meer was en voelden zich niet meer thuis in hun straat. Klachten over onbekendheid met medebewoners van dezelfde straat, over argwaan tegenover en afnemend vertrouwen in elkaar, over hufferigheid, over verminderende bereidheid om samen te werken voor verbetering van de kwaliteit van de eigen leefomgeving, over toenemende gevoelens van onveiligheid en verwaarlozing door overheid en politiek. Mensen maken de Stad is een van de programma's die zijn ingezet om de omslag te maken. Het programma is direct gericht op herstel van sociale samenhang en actief burgerschap, vooral in die wijken die slecht scoren op de veiligheidsindex van de Gemeente Rotterdam. In combinatie met (of als vervolg op) de aanpak voor het verbeteren van veiligheid in deze gebieden moet Mensen maken de Stad (weer) zorgen voor een vriendelijke, vertrouwde, sociale en leefbare straat met actieve burgers. Mensen maken de Stad gaat in op de straatgewijze aanpak, de centrale rol van bewoners, de benutting en vergroting van sociaal en cultureel kapitaal in de straat en sociaal samenhang en actief burgerschap.

7. AEDES 'Kamers met Kansen' (Werkbureau Kamers met Kansen/AEDES: Michael Turel)

Kamers met kansen bieden jongeren perspectief door wonen, leren, werken en zorg. Een kamer met het uitzicht op een opleiding en een baan: dat zijn kamers met kansen voor jongeren. Onder de paraplu van KmK zien wij verschillende projecten als jongeren foyer, foyer de jeunesse, werkhôtel of Y-house die jongeren van 17-27 jaar vrijwillig laten kiezen voor een veilige en tijdelijke woonomgeving. Jongeren die tussen wal en schip zijn geraakt. Jongeren die als overlast worden ervaren door familie en bewoners. In KmK werken de jongeren met coaches en leeftijdgenoten aan hun kennis en vaardigheden en vergroten zij hun kansen om na anderhalf tot twee jaar op eigen benen te staan. In 1997 ontstond in Nederland belangstelling voor het concept. In Frankrijk en Engeland bestaan dergelijke concepten al heel wat langer. Inmiddels

omarmt de Alliantie Kamers met Kansen het concept. Deze Alliantie wordt gevormd door: Taskforce Jeugdwerkloosheid, BVE-Raad, MO Groep, Nationale Jeugdraad, MKB Nederland, Federatie Opvang, Albeda college, Woonbron/Woondrecht, het Werkhotel, YMCARE Jeugdzorg en AEDES.

Het concept verkeert in een fase van doorontwikkeling en aandacht bij de politiek. Diverse gemeenten en woningbouwcorporaties tonen interesse voor toepassing van het concept ten be-

8. Zelfbeelden: Jongeren laten zich zien **(Focusprojecten: Jenny Wesly)**

Jongeren hebben vast wel een idee over wat typisch Nederlands is. Misschien denken ze aan de fiets, molens, klompen en dijken. Of de Elfstedentocht en koninginnedag. Of aan slecht weer en erwtensoep. En, zijn moskeeën en olie worstelen ook typisch Nederlands? Of nog niet? Iedereen heeft zo haar eigen beeld van Nederland. Maar eigenlijk wordt dat typisch Nederlandse gemaakt door alle mensen die hier wonen. Nederland is, zoals iedere samenleving, in feite een mozaïek, een prachtige verzameling van mensen. Mensen dragen, door gewoon wie ze zijn, bij aan het 'typisch' Nederlandse of ze dit nu willen of niet! Het project 'Zelfbeelden: Jongeren en Identiteit' is een 'webproject' waarbij jongeren die zich via de web (www.zelfbeelden.nl) registreren een SMS-bericht op hun mobiele telefoon ontvangen met een opdracht. De opdracht bestaat uit een fotografiewedstrijd. De foto's worden ingezonden en op de foto's wordt gestemd. Elke ronde zijn er prijzen voor de top drie inzendingen. De methodiek laat zien op welke wijze met moderne communicatietechnieken (web, digitale fototoestel, mobiele telefoon) jongeren betrokken kunnen worden in hun zelfbeeld en kijk op de Nederlandse samenleving.

Utrecht, juni 2006

Rein Sohilait